

Ronald Janssen. 2012. Svi smo mi Grci!
Social Europe Journal, http://www.social-europe.eu/2012/11/we-are-all-greeks/?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+social-europe%2FwmyH+%28Social+Europe+Journal%29 - 15.11.2012.

Atak na prava radnika, njihove plate i sistem kolektivnih ugovora se u Evropi nastavlja. Najnoviji incident vezan je za novi izveštaj (http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-5_en.pdf) o zbivanjima na tržištu rada kojeg će predstaviti DG ECFIN (Generalni evropski Direktorat za finansijske i ekonomske poslove)

Ovaj zveštaj sadrži jedno specifično poglavlje u kojem se proučavaju zemlje članice koje su u protekloj deceniji sprovele reforme svog tržišta rada. Analiza se temelji na tzv. LABREF bazi podataka. Komisija, u saradnji sa Komitetom za ekonomsku politiku, razvija ovu bazu podataka od 2005. godine (za one koji nisu upoznati, ovaj Komitet savetuje veće ECFIN-a o pitanjima koja se tiču reformi ekonomske politike i sastoji se od predstavnika finansijskih i/ili ekonomskih ministarstava država članica).

LABREF je baza podataka u koju se slivaju informacije o devet ključnih oblasti politike tržišta rada. Ovom datotekom obuhvaćene su informacije o porezima na rad, sistemu naknada za nezaposlene, institucijama zaštite radnih mesta, aktivnim politikama tržišta rada i ustanovljavanju adekvatne politike kojom se određuju visine nadnica. Baza podataka uglavnom opisuje cilj i glavne karakteristike tržišta rada tokom sprovođenja reformi. Osim toga, ova datoteka dodeljuje i binarne pokazatelje za svaku političku meru preduzetu u cilju sprovođenja reformi. Osnovna postavka je da reforme 'naklonjene i prilagođene zapošljavanju' dobijaju ocenu minus jedan. S druge strane, reforme koje ne utiču pozitivno u cilju većeg zapošljavanja dobijaju indikator čija je vrednost plus jedan. Ovakav sistem indeksiranja omogućava kvantitativnu procenu tekućih procesa reformi u politici zapošljavanja.

Jedan od trendova koji su, primera radi, uočeni u ovom poglavlju DG ECFIN izveštaja ukazuje da su, u razdoblju nakon eksplozije finansijske krize, reforme sistema isplata nadnica sve češće poprimale odlike sistema „naklonjenog zapošljavanju“ : i dok je tokom „lepih godina“ pre krize, 2006. i 2007. godine, teško koja članica učestvovala u ovim tzv. „employment-friendly“ reformama sistema zapošljavanja i plata, taj se broj zemalja počeo rapidno povećavati upravo s početkom krize, 2008 i 2009. Za godinu 2010, LABREF baza registrovala je da je polovina svih država članica EU sprovela sistemsku reformu politike isplata nadnica, i to baš u režimu “employment friendly” - naklonjenom zapošljavanju i aktivnom u podršci obezbeđivanja novih radnih mesta.

U jeku je napad na sindikate

Čitaoca bi možda zanimalo da dozna kakav je to tip reformske politike tržišta rada kojeg DG ECFIN smatra „naklonjenim zapošljavanju“.

Odgovor neće doći kao iznenađenje, ali je ipak još uvek šokantan. Izuzimajući aktivne politike tržišta rada i mere u oblasti porodijskog odnosno roditeljskog odsustvovanja s radnog mesta, svi ostali indikatori ukazuju da su reforme, zapravo, postepeno smanjivale radnička i socijalna prava u svim ostalim oblastima politike rada, te da je Komisija za ekonomsku politiku EU sistemski ocenjivala ove trendove kao „naklonjene zapošljavanju“: Ovi trendovi kreću se od smanjivanja pomoći nezaposlenima i skraćivanja otkaznih rokova, preko povećavanja rokova za razmatranje i ustanovljavanje stalnih ugovora, potom mera kojima se podižu vremenski maksimumi kumulativno zbrojenih dužina privremenih ugovora – sve do mera kojima se povećava životna ili starosna granica za odlazak u penziju, kao i drastičnije kažnjavanje za upotrebu šema za prevremeno penzionisanje.

Prethodni elementi već obrazuju široku deregulaciju tržišta rada. Nažalost, kada su u pitanju mere u politici plata, stvari su krenule u još gore smeru. U ovoj tački pronalazimo stanovište da se uslovi kojima se smanjuju minimalne plate u ovom izveštaju klasifikuju kao ‘employment friendly’ mere. Stvari sa izveštajem postaju još skandaloznije tim pre što u njemu ova Komisija drži do stava da se "one vlade čijim se intervencijama smanjuje pokrivenost radnika pod kolektivnim ugovorima – a što rezultira ukupnim smanjenjem moći sindikata da pregovaraju oko plata zaposlenih - mogu smatrati kao *employment friendly*”... dakle, naklonjenim pozitivnim trendovima u politici zapošljavanja.

Bedni izgovori

DG ECFIN pokušava da „sačuva svoja leđa“ i obezbedi pokriće za ovakav svoj stav pukim formulisanjem upozorenja, kojim ove i slične klasifikacije "ne bi trebalo da se mehanički primenjuju kao norma" (str. 66 ovog izveštaja). Istovremeno, vizija na kojoj je ova klasifikacija utemeljena jasan je signal koji se emituje kreatorima politike rada u zemljama članicama. A ovaj je signal vrlo jasan: svaka politika rada - koja na bilo koji način uspešno blokira fleksibilnost uslova zapošljavanja, visine nadnica i minimalnih plata - mora se preispitati i, kao takva, odbaciti. A što države članice EU budu prilježnije u slabljenju onih institucija koje deluju kao tržišta rada, tim će im pre DG ECFIN dodeliti više „dobrih“ bodova.

Ovo, štaviše, nije samo statistička klasifikacija ili tehnički izveštaj. Činjenica je takođe i da se ova ideološka vizija ponašanja, kojom se zagovara ultrafleksibilnost tržišta rada i koja je vrlo jasno iskazana ovim izveštajem, već uspela da se progura u našu stvarnost. DG ECFIN, poduprta činjenicom da države članice trpe veliki pritisak - ne samo sa finansijskih tržišta već i od strane Evropske Centralne Banke koja ima sličan plan deregulacije - takođe se nalazi i u izvršnoj poziciji da nametne ove reforme - i nimalo se ne ustručava da to i učini.

Ovo je slučaj koji naročito važi za tzv „zemlje s programima“. Zapravo, posebno u slučaju Grčke, ovo je upravo to što DG ECFIN u saradnji s MMF-om i ECB efikasno sprovodi: srezati utvrđene minimalne (i doskora nefleksibilne) stope plata, okončati eru

pravne regulative za ustanovljavanje i proširivanje kolektivnih ugovora, i, čak, davanje nadležnosti malim grupama izvesnih lica koja mogu da smanjuju plate i osnovice – ove ingerencije date su onima koji, zapravo, nisu istinski predstavnici radnika već tzv „žutih“ sindikata, instaliranih od strane vrha kompanije... ovakvim i sličnim merama značajno je smanjena moć grčkih sindikata da pregovaraju o nadnicama i uslovima.

Quo Vadis, Evropo?

Ovi trendovi nameću suštinska pitanja. Kada Komisija upućuje na „važnost društvenog dijaloga“ - da li se to može ozbiljno shvatati? I u čemu je, onda, ta „vrednost socijalnog dijaloga“, ako je već pravi cilj Komisije da oslabi ono što predstavlja srž biznisa i „razlog postojanja“ – da oslabi svog partnera u društvenom i poslovnom dijalogu?

Postavlja se i pitanje gde je u svemu ovome poverenik za socijalna pitanja, koji slovi za čuvara Evropskog sporazuma – povelje koja već na svom početku navodi kako je jedan od ključnih ciljeva Unije borba protiv svih vidova nejednakosti; Unije, koja bi trebalo da se snažno zalaže u korist povećanja uloge sindikata prilikom određivanja plata. I zaista – postoji li iole upečatljivija činjenica od one da se postojanjem i delovanjem reprezentativnih sindikata i institucija kolektivnih ugovora suzbijaju te navedene nejednakosti?

Šta će se dogoditi sa ovim tekovinama evropske socijalne politike? Šta će biti sa konvencijama Međunarodne organizacije rada (ILO) koje se tiču slobode radnika na sopstveno organizovanje i pregovaranje o ceni svog rada? Šta sad sa Većem Evrope i Poveljom o osnovnim pravima? Da li to znači da ove institucije i instrumenti više neće nuditi nikakvu zaštitu od „divljeg zapada“ i kauboja iz DG ECFIN koji napadaju?

I, konačno, gde je sada u svemu ovome Evropski parlament? Njegovi bi zastupnici, u najmanju ruku, trebalo da ukažu na odgovornost koja pada upravo na poverenika za socijalna pitanja - zbog ovako skandalozno koncipiranog servisa „baze podataka“, zahtevajući od njega da se založi za ukidanje pristrasnosti i antisindikalne retorike, koja postoji u ovom izveštaju Generalnog evropskog Direktorata za finansijske i ekonomske poslove.